

ISSN 1653-655X

© Numismatiska forskningsgruppen och förf.
Foto förf. om inget annat anges.

VERKSAMHETSBERÄTTELSE 2007

**Gunnar Ekströms professur
i numismatik**

Numismatiska Forskningsgruppen

**ARKEOLOGISKA INSTITUTIONEN
STOCKHOLMS UNIVERSITET**

Nanouschka Myrberg
Mynt och möjligheter. *Fornvännen* 2007:3, 191-193.

Förkortningar

META – Medeltidsarkeologisk Tidskrift, Lund.

NNUM – Nordisk Numismatisk Unions Medlemsblad. Köpenhamn.

SNT – Svensk Numismatisk Tidskrift. Stockholm.

9. Numismatiska forskningsgruppen 2007

Besöksadress: Lilla Frescativägen 7

Postadress: Stockholms universitet, 106 91 Stockholm

Telefon: 08-16 20 00 (växel)

08-674 77 50

Hemsida: www.archaeology.su.se/numismatiska

Föreståndare: Professor Kenneth Jonsson, tel. 674 77 55, e-post: kenneth.jonsson@ark.su.se. Klara Östra Kyrkogata 8B, 111 52 Stockholm, tel. 20 07 86.

Agehed, Kenneth, tel. 674 76 80, e-post: keagehed@kth.se. Vikstensv. 45, 121 56 Johanneshov, tel. 39 12 72.

Elfver, Frédéric, FM, doktorand, tel. 674 77 51, e-post: frederic.elfver@ark.su.se. Bordsvägen 55, 2 tr., 122 46 Enskede, tel. 660 25 46, mobil. 0702-24 88 19.

Johan Holm, Magnebergsv. 6, 121 33 Enskededalen, tel. 070-8913850.

Larsson, Christina, redaktionssekreterare, tel. 674 77 50. e-post: christina.larsson@ark.su.se. Abborrv. 36, 181 30 Lidingö, tel. 765 62 63.

Myrberg, Nanouschka, FM, doktorand, tel. 674 77 52, e-post: nmyrb@ark.su.se. Stockholms universitet, 106 91 Stockholm, mobil. 070-4941144.

ARKEOLOGISKA INSTITUTIONEN STOCKHOLMS UNIVERSITET

GUNNAR EKSTRÖMS PROFESSUR I NUMISMATIK NUMISMATISKA FORSKNINGSGRUPPEN

2007

1. Gunnar Ekströms professur i numismatik och penninghistoria

Genom ett donationsbrev av Wera Ekström instiftades Gunnar Ekströms stiftelse för numismatisk forskning 1974. Stiftelsen bekostade bl.a. Gunnar Ekströms professur i numismatik och penninghistoria vid HSFR med placering vid Stockholms universitet, Arkeologiska institutionen.

Genom ett riksdagsbeslut överfördes professuren till Stockholms universitet 1 juli 1994, men verksamheten kommer även framöver att bekostas av Gunnar Ekströms stiftelse. Detta beslut ligger i linje med Wera Ekströms intentioner som syftade till att upprätta en universitetsprofessur. Flyttningen innebär inte några förändringar beträffande verksamhetens inriktning. Verksamheten bedrivs under namnet Numismatiska forskningsgruppen, förkortat NFG, och Stockholm Numismatic Institute på engelska.

Verksamheten är sedan 2005 lokaliserad i med övriga delar av arkeologiska institutionen gemensamma lokaler i Wallenberglaboratoriet. Den fasta personalen består av en professor (heltid) och en redaktionsekreterare (halvtid). Ett varierande antal studenter skriver uppsatser under 5-10 veckor. Därutöver finansierar tidvis Gunnar Ekströms stiftelse doktorandstipendier och begränsade forskningsprojekt som utförs vid NFG.

2. Forskningsaktuellt – Myntfynd i Skåne (II)

År 1982 inleddes en publicering landskapsvis av alla myntfynd. Den är ett projekt inom kommittén Sveriges Mynthistoria och benämns Landskapsinventeringen (SML). De två första volymerna utgavs i samarbete mellan Kungl. Myntkabinettet och NFG (då under namn av Numismatiska Institutionen). När NFG överfördes till Stockholms universitet 1988 upphörde NFG att vara samarbetspartner och kommittén Sveriges Mynthistoria skulle omorganiseras. Sedan 1988 har Kungl. Myntkabinettet övertagit ansvaret för utgivningen där 16 landskap hittills har redovisats i 11 volymer.

Forskning och undervisning är professurens huvuduppgifter. Det forskningsprojekt som pågått längst tid är registreringen av myntfynd som tillsammans med mynten själva utgör det främsta källmaterialet. Sedan 1998 sker i årsberättelsen en genomgång av fynd från ett eller flera landskap. Hittills har tio landskap behandlats: Dalarna, Halland, Lappland, Norrbotten, Skåne (I), Småland, Södermanland, Västmanland, Västerbotten, Västergötland och Öland. Tanken är att fynden redovisas översiktligt med beskrivning och analys av utvecklingen fram till 1700-talets slut. I årets verksamhetsberättelse kommer Skåne (medeltid och nyare tid) att behandlas.

Skåne är det sydligaste landskapet i Sverige. I söder och väster, liksom i nordost dominerar landskapet av åkerbruksmark. Under medeltiden hade sillfisket vid Skanör-Falsterbo stor betydelse, men har därefter haft mer marginell betydelse. Landskapet är tätbefolkat och det har mer och mer skett en koncentring till kustområdet längs Öresund. Det är omdiskuterat när landskapet införlivades med det danska riket, men det skedde sannolikt under sen vikingatid. Med undantag för perioden 1332-1360 då Skåne hörde till Sverige, var Skåne sedan en del av Danmark tills freden i Roskilde 1658 medförde att området avträdde till Sverige. Läget som ett viktigt gränsområde betydde både under den danska och svenska tiden att ett flertal städer fick omfattande befästningar. Lund hade bara en jordvall, medan ärkebiskopen i Lund försåg Åhus med en stadsmur. Malmö hade en stadsmur mot sjösidan och omgavs under 1500-1600-talen av omfattande befästningar. Detsamma gäller Kristianstad och Landskrona under 1600-talet.

De data som redovisas här bygger på information i de databaser som finns vid NFG. Här kommer fynden under medeltid och nyare tid att diskuteras. Det geografiska läget med närhet till kontinenten har gjort att Skåne har mycket omfattande myntfynd från alla perioder. Myntskatter (här definierat som minst 2 mynt nedlagda vid samma tillfälle) är talrika och koncentrerade till jordbruksområdena.

Totalt antal funna mynt inkl. lösfynd och hopade fynd uppgår till ca 80.000 mynt, vilket gör Skåne till Sveriges näst fyndrikaste område (efter Gotland).

Klubben i Uppsala. Småskrifter nr 1. Stockholm 2004. Anmälan i *SNT* 2007:1, 19.

Möten & Identiteter – i silver, bambu och näver. Tillfällig utställning på Kungl. Myntkabinettet juni 2006 till januari 2007. *SNT* 2007:2, 34-37.

Ett mynt berättar – 1 daler 1561. *SNT* 2007:2, 42.

Årsberättelse för år 2006 avgiven av styrelsen för Svenska Numismatiska Föreningen. *SNT* 2007:2, 44-47.

Magnus Wijk: *Index över Gunnar Ekströms myntsamling såld genom B. Ahlström mynthandels auktioner 1975-1987*. Numismatiska Klubben i Uppsala. Småskrifter nr 2. Stockholm 2006. Anmälan i *SNT* 2007:2, 49.

Kring ett brev från C. Snoilsky till M. Lagerberg 1882. *SNT* 2007:3, 68-69.

Kasper G. Andersson: *Til Folkets Sande Gavn – et dansk numismatisk guldalder-tidsbillede*. Köpenhamn 2006. Anmälan i *SNT* 2007:3, 72.

Vad var pengarna värda 1914? *Eleonora-Posten*. Lovo Hembygdsförenings tidning nr 1, april 2007, 14-15.

General Debasement during the Reign of Svend Estridsen? The Coinage of Lund c. 1035-1050 and some Metal Analyses. *Cultural interaction between east and west. Archaeology, artefacts and human contacts in northern Europe* (red. U. Fransson et al.). Stockholm 2007, 212-216.

Ny medalj med anledning av NNU:s möte i Stockholm 2007. *SNT* 2007:7, 168.

Ett vikingatida grundläggningsoffer påträffat i Hjulsta, Stockholm. *Myntstudier* 2007:3, 30-32.

Pollettsamling stulen vid inbrott i Växjö. *SNT* 2007:8, 192-193.

Pollettstöld vid Sala silvergruva. *SNT* 2007:8, 194.

Kenneth Jonsson

Gert Rispling 65 år 2007-03-28. *Myntstudier* 2007:1, 1-7.

Aktuellt. *Myntstudier* 2007:2, 19-20.

En dansk mynttyp i Venngarnskatten. *NNUM* 2007:2, 69-71.

Does the CNUT REX SW coin legend show that Cnut the Great ruled at Sigtuna? *Cultural interaction between east and west* (red. U. Fransson et al.). Stockholm 2007, 272-275.

A provisional survey of talers found in Sweden. *Magister monetæ. Studies in honour of Jørgen Steen Jensen* (red. M. Andersen et al.), 207-214.

Ett skattfynd i Västergarn (tills. med Johan Norderäng). *Myntstudier* 2007:3, 16-22.

Skatten från Ducker (tills. med Dan Carlsson). *Myntstudier* 2007:3, 22-30.

Aktuellt. *Myntstudier* 2007:3, 32.

Supplement to part VI (Anglo-Norman pennies). *Sylloge of coins of the British Isles 54. Royal Coin Cabinet, Stockholm. Part V. Anglo-Saxon coins: Edward the Confessor and Harold II, 1042-1066* (Fran Colman). Oxford 2007:177-213 (tills. med Mark Blackburn).

	Medeltid	64
	Nyare tid	1
Italien	Medeltid	3
Mexiko	Nyare tid	1
Kalifatet	Vikingatid	729
	Medeltid	72
Volgabulgarer	Vikingatid	2
Kelter	Antik	6
Grekland	Antik	102
Romerska riket	Antik	90
Bysantinska riket	Antik	20
Sasanidiska riket	Antik	9
Axumitiska riket	Antik	3
Indien	Antik	11
Övriga områden		20
Sedlar		13
Medaljer		6

Bibliotekets registrerade tillväxt uppgick under verksamhetsåret till sammanlagt 166 nummer (exkl. auktions- och lagerkataloger).

Inom numismatik har förvärven bl.a. omfattat gåvor av KMK:s och Uppsalas publikationer. Bland övriga förvärv kan nämnas Skovmands arbete om vikingatida danska (inkl. Skåneland) fynd, Risvaags doktorsavhandling om fynden i Trondheim och Mehl om Quedlinburg.

Inom arkeologi omfattar förvärven ett större antal nya doktorsavhandlingar. Ett mycket stort antal auktions- och lagerkataloger har under året skänkts av B. Ahlström Mynthandel.

8. Personalia

Den 31 augusti upphörde Frédéric Elfvers 3-åriga vikariat vid Kungl. Myntkabinetet.

9. Tryckta skrifter

Frédéric Elfver
Kransnedläggning vid Bror Emil Hildebrands grav i november 2006. *SNT* 1 2007:1, 11.

Angående myntreformen år 1855. *SNT* 2007:1, 17.

Magnus Wijk & Kjell Holmberg: *Förteckning över några moderna svenska numismatiska tidskrifter och andra seriella publikationer*. Numismatiska

Skattfynden fördelas tidismässigt på följande sätt under den här behandlade perioden:

Period	Tid	Fynd	Mynt
Medeltid	1140-1520	68	11.156
Nyare tid	1520-	177	38.339
Totalt		245	49.495

Härtill kommer ett antal skatter som inte kan dateras p.g.a. att de är dåligt dokumenterade.

Myntningen i Skåne inleddes sannolikt i Lund ca 995. Lund var sedan det danska rikets viktigaste myntort till 1441/2 då myntningen överfördes till Malmö. Under Hans 1481-1513 påbörjades myntning även i Köpenhamn och Ålborg. Malmö var sedan den viktigaste myntorten till 1528. Den sista myntningen i Malmö skedde under grevefejden 1534-1536. I Landskrona skedde också en mer begränsad utmyntning 1524-1525, det senare året även i Sören Norbys namn.

Under den svenska tiden präglades mynt i Landskrona 1675-1676 och efter att danskarna erövrat Kristianstad under skånska kriget präglade de klippingar där under belägringen 1677-1678.

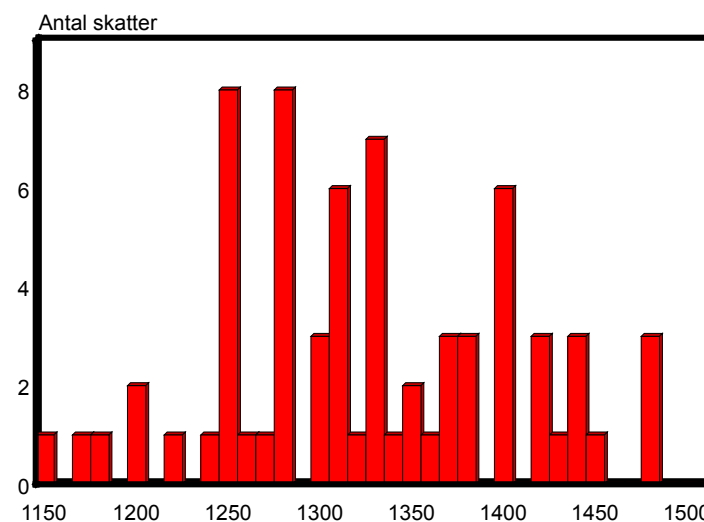

Fig. 1. Antalet medeltida skatter per decennium

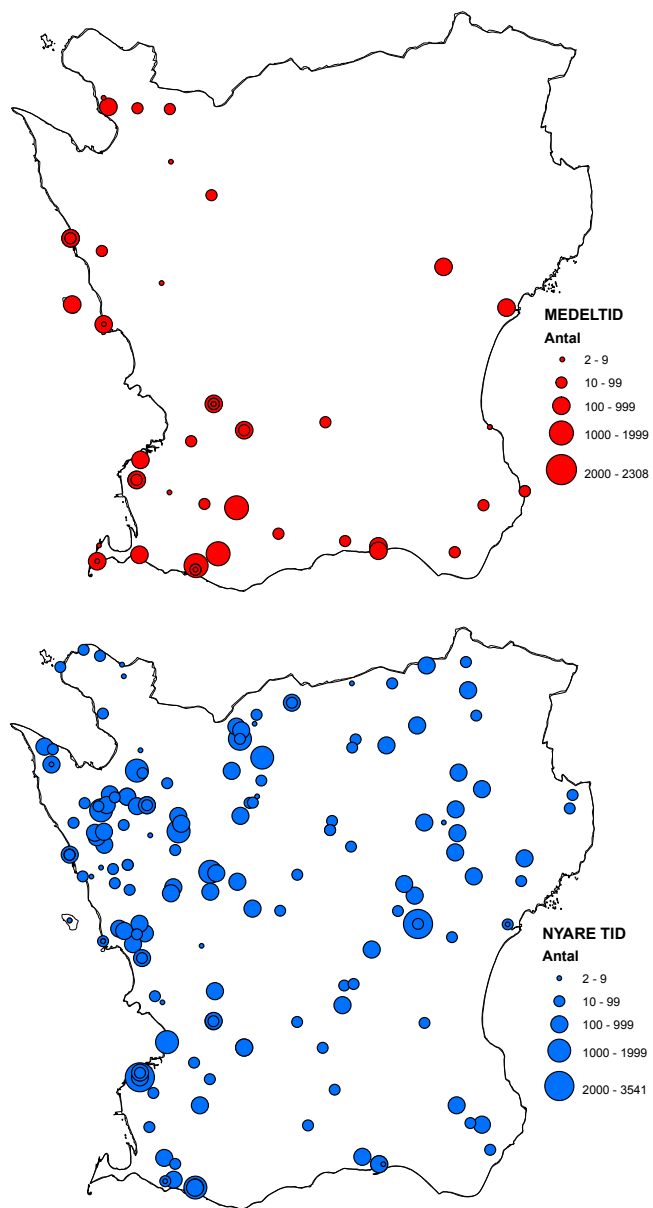

Fig. 2. Skattfyndens geografiska utbredning under medeltid resp. nyare tid.

7. Studiesamling, bibliotek och arkiv

Studiesamlingen av mynt har under året fått mindre tillskott genom privata gåvor. Samlingen används i undervisningen för att illustrera myntutvecklingen och medger praktiska övningar med bestämning, stampstudier m.m. Mynt har erhållits som gåva från Frédéric Elfver och Kenneth Jonsson. Under året har sammanlagt 44 föremål tillförts samlingarna som nu uppgår till 1.658 ex. (huvudsakligen mynt) inkl. kopior som är nödvändiga eftersom priserna för originalmynt under många perioder vida överstiger de tillgängliga medlen. Nyförvärven är koncentrerade till vikingatida islamiska och tyska mynt. Sammanlagt 391 arabiska mynt som Gunnar Ekströms stiftelse tidigare lämnat som deposition har under året överlämnats som gåva till KMK, som i sin tur deponerat dem i NFG.

Kategori	Område	Period	Antal
Mynt	Sverige	Vikingatid	7
		Medeltid	13
		Nyare tid	50
	Gotland	Medeltid	17
		Nyare tid	2
	Skandinavien	Vikingatid	1
		Vikingatid	28
	Danmark	Medeltid	36
		Nyare tid	6
	Norge	Nyare tid	3
	Finland	Nyare tid	1
	Island	Nyare tid	5
		Medeltid	15
	Baltikum	Nyare tid	2
		Nyare tid	15
	Ryssland	Vikingatid	4
	Polen	Nyare tid	3
		Vikingatid	195
	Tyskland	Medeltid	15
		Nyare tid	1
	Italien	Vikingatid	1
	Böhmen	Vikingatid	2
	Ungern	Vikingatid	2
		Nyare tid	1
	Österrike	Nyare tid	2
	England	Vikingatid	64
		Medeltid	9
	Irland	Vikingatid	1
	Nederländerna	Vikingatid	2
	Frankrike	Vikingatid	2

	Solida	Folkvandringstid	800
	Talrar	Nyare tid	50
	Guldmynt	Medeltid och nyare tid	450
	Islamiska områden	Vikingatid	103.050
		Medeltid	22.000
	Diverse	Vikingatid	2.000
Fynd	Sverige	Romersk järnålder	350
		Folkvandringstid	260
		Vikingatid	2.750
		Medeltid-nyare tid	1.950
	Europa	Vikingatid	3.200
		Medeltid-nyare tid	150
Diverse	Europa	Typer, myntmästare etc.	3.100
Litteratur	Hela världen	Antik till nutid	2.050
Auktions- och lagerkataloger		Antik till nutid	7.700

Digitala bilder får allt större betydelse för den forskning som bedrivs. NFG:s arkiv av egna bilder har under året vuxit med ca 5.000 till sammanlagt ca 39.000. Årets tillväxt är främst knuten till vikingatida och medeltida fynd i svenska och utländska museisamlingar som redan tidigare utgjort ett dominerande inslag i bildarkivet. Förutom egna bilder finns ett tusental bilder med lägre upplösning som laddats ner från Internet eller som erhållits av andra. Bilder har också skannats från kataloger under året.

GIS /geografiska informationssystem) är samlingsnamnet på digital kartinformation kopplad till databaser. GIS har redan fått stort genomslag inom fältarkeologin. Fornminnesregistret (FMIS) är numera digitaliserat vilket skapar förutsättningar för att även analyser av stora fynd- och materialgrupper ska kunna genomföras i framtiden. Vid NFG finns stora databaser över i princip alla fyndtyper med mynt. För att kunna analysera dem krävs att fyndplatserna är koordinatsatta. Arbetet med detta påbörjades vid slutet av förra året och hittills har ca 2.000 fynd koordinatsatts.

Under året har bestämmningar av mynt gjorts för museer och institutioner (Elfver, Jonsson och Myrberg).

Utländska besökare till NFG under året var Nadia Haupt, Köpenhamn, Danmark, Howard Williams, Exeter, Storbritannien, och Ivar Leimus, Tallinn, Estland.

Under december hölls den traditionella årliga träffen med äldre studenter med ett dussintal deltagare.

Medeltid 1140-1520

I Lund skedde en kontinuerlig myntning efter skånsk myntråkning (som gällde i Skåneland och på Bornholm) fram till 1377, då myntningen upphörde innan den återupptogs ca 1410 (1412/3 enligt Stefke). Myntcirkulation reglerades i fiskalt syfte genom myntindragningar som skedde årligen eller med några års mellanrum fram till 1377. Vid typskiftena fick man växla in den gamla typen till underkurs, t.ex. fyra gamla penningar mot tre nya. Det gjorde att det blev oförmånligt att spara en förmögenhet i mynt eftersom dess värde blev lägre vid nästa typskifte. Det gör att skattfynden med danska mynt är få i Skåne under denna period och innehåller i princip bara mynt av en enda typ. Samtidigt inleddes under 1100-talet en lång period med myntförsämring. I det sammanhanget är det intressant att notera att utländska mynt dominerar i ett stort antal skatter under hela medeltiden. T.ex. domineras tre av fem skatter under perioden 1175-1225 av tyska mynt. De hade högre silverhalt och tyder på handelskontakter med Tyskland. Motsvarande fynd under denna tid finns såväl i Västsverige som i Norge. Under den tid myntningen i Lund låg nere (1378-ca 1410) fanns det av naturliga skäl i princip enbart utländska mynt i skatterna.

Ett antal, främst tidiga skatter, kommer från gravar/kyrkogårdar. Ett av dessa, Förslövs kyrkogård, är märkligt genom att det bara består av 8 norska mynt från Magnus Lagaböter. Dessa mynt har mycket låg silverhalt och har knappast haft något värde utanför Norge. De kan därför inte spegla handelsförbindelser utan kontakter av annat slag.

Ett dussintal små skattfynd från Lund, de flesta från arkeologiska utgrävningar, tillhör borgarkrigsperioden 1241-1377, då mynten gjordes av nästan ren koppar (fig. 1 och 2).

Sedan myntningen inställts 1377 fick man använda utländska mynt, främst från Tyskland. Nu dyker också den första skatten med utländska guldmynt upp. De är alla små och fortsätter till andra hälften av 1400-talet. Ett flertal lösfynd med guldmynt finns även och importen når en topp vid 1400-talets mitt.

Fig. 3. Kristian I 1448-1481. Malmö, hvid. Det är ett mycket vanligt mynt i hopade fynd från kyrkor etc., men däremot finns det få skattfynd från den tid då det präglades. Myntningen måste ha varit enorm.

När myntningen återupptogs ca 1405 blev de danska mynten åter dominerande, men märkligt nog finns det därefter på 1400-talet flera skatter där tyska mynt dominerar eller utgör ett stort inslag. Det gäller t.ex. skatten från Bösarps kyrkogård, t.p.q. 1428, med 1.244 ex. varav drygt hälften var tyska och Bunkeflo strandbad med 131 mynt (alla tyska) med t.p.q. ca 1480.

Skatterna från medeltidens sista halvsekel är påfallande få, men de hopade fynden visar att det fanns mycket mynt i omlopp (fig. 3).

Sydvästra Skåne är fortsatt det fyndrikaste området.

Nyare tid 1520-

Nordtyska småmynt importerades i stor omfattning under andra hälften av 1500-talet. Detsamma gäller södra Sverige.

I Danmark hade guldmynt börjat präglas vid 1500-talets början. Den inhemska myntningen kompletterades t.o.m. mitten av 1600-talet med en sannolikt omfattande import. Därefter var importen mycket begränsad. Det finns bara ett dussintal skånska skatter med sammanlagt ett 40-tal guldmynt och även lösfynden är få. I samtliga fall är det fråga om importerade guldmynt.

I Danmark var myntningen relativt begränsad av speciedalern som var den danska motsvarigheten till de internationellt gångbara talrarna. De utländska

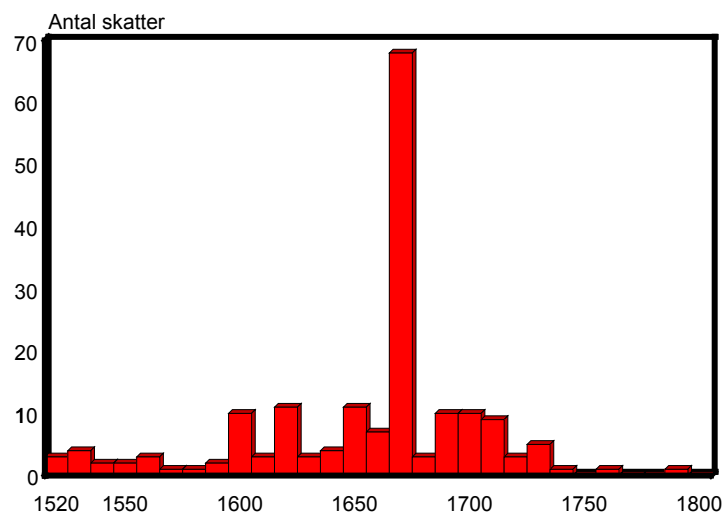

Fig. 4. Antalet skatter per decennium under nyare tid.

Stockholm, 13 november. Stockholms universitet. Grundkurs numismatik, vikingatid (Jonsson).

Stockholm, 15 november. Stockholms universitet. Kursen Birka-Bagdad-Bysans. Föredrag: Bysantinska mynt (Jonsson).

Hjulsta, 19-20 november. Hjulsta bytomt och gravfält, Uppland utgrävning utförd av Arkeologikonsult AB. Metalldetektering (Elfver).

Sigtuna, 19-20 november. Konferens, Border breakers. Föredrag: Contacts based on the coin finds (Jonsson).

Kalmar, 21 november. Kronanprojektet, referensgruppsmöte. Föredrag: Talrar och talerfynd (Jonsson).

Stockholm, 4 december. Stockholms universitet. Grundkurs numismatik, medeltid (Jonsson).

Köpenhamn, 6 december. Den kgl. Mønt- og Medaillesamling. Mottagning när Jørgen Steen Jensen gick i pension (Jonsson).

6. Datorisering och forskarkontakter

Dataregistrering av mynt såväl i fynd som i samlingar ger en grundläggande bild av materialet. P.g.a. materialets omfång är databearbetning också nödvändig vid analyser av materialet.

Vid verksamhetsårets slut var ca 276.950 poster registrerade på data. Ökningen under året har varit ca 2.350 poster och koncentrerad till svensk nyare tid, tysk vikingatid samt guldmynt. Äldre databaser kompletteras fortlöpande med mer information.

Ämne	Område	Period	Antal poster
Mynt	Sverige	Medeltid	7.600
		Nyare tid	5.200
	Danmark	Vikingatid	4.050
		Medeltid	5.300
	Norge	Medeltid	1.000
	Skandinavien	Vikingatid	4.000
	Tyskland	Vikingatid	50.100
	England	Vikingatid	47.500
	Baltikum	Medeltid	1.300

Fårösund, 11 juli. Fårösunds folkhögskola. Föredrag: Mynt under vikingatiden och myntningen på Gotland under medeltiden (Jonsson).

Visby, 30-31 juli. Studiebesök vid Gotlands Fornsal (Jonsson).

Visby, 14 augusti. Intervju om gotländsk myntning i Kulturen, Gotlandsradion (Myrberg).

Enköping, 5 september. Exkursion till Nibble och Mälby med institutionen för arkeologi, Stockholms Universitet (Myrberg).

Stockholm, 13 september. Stockholms universitet. Viking Age kurs. Föredrag: Viking-Age coinage (Jonsson).

Gotland, 17-19 september. Metalldetektorundersökning på medeltida och vikingatida skattfyndplatser (Elfver).

Uppland, 22 september. Forskarexkursion till Täby och Sigtuna med besökande forskare (Myrberg).

Stockholm, 24 september. Stockholms universitet. Grundkurs numismatik, introduktion (Jonsson).

Stockholm, 25 september. Stockholms universitet. Masterkurs. Föredrag: Fynd som källmaterial för att bedöma ekonomin. Inhemska och utländska mynt (Jonsson).

Stockholm, 26 september. Svenska Numismatiska Föreningen. Föreläsning om museer i Paris. (Elfver)

Linköping, 2 oktober. Östergötlands Läns Museum. Medeltidssymposium om borgar (Jonsson).

Visby, 8 oktober. Studiebesök vid Gotlands Fornsal (Jonsson).

Tyskland, Frankfurt am Main, 25-28 oktober. Deltagande med föredrag i kollokviet "Coins in context – New approaches in interpreting coin finds", Institut für Archäologische Wissenschaften, J.W. Goethe-Universität, Frankfurt a.M (Myrberg).

Stockholm, 30 oktober. Stockholms universitet. Grundkurs numismatik, romersk järnålder till vendeltid (Jonsson).

Stockholm, 12-13 november. Deltagande i konferensen "Publik Arkeologi", Historiska Museet (Myrberg).

talarna hittas däremot i stora mängder i fynden. I Skåne har det hittats skatter med 492 hela och halva talrar (vartill kommer 8 lösfynd), vilket gör Skåne till det fyndrikaste landskapet för talerfynd i Sverige (en femtedel av sammanlagt ca 2.500).

Efter Roskildefreden 1658, när Skåne blev svenskt, förändrades skatternas sammansättning snabbt och svenska mynt blev i de flesta fall helt dominerande. Trots det fanns det ännu på 1670-talet några skatter som dominerades av danska mynt.

I ett berömt kapitel i sin doktorsavhandling 1926 fäste Sture Bolin bl.a. uppmärksamheten på det stora antalet skattfynd från de sju norra häraderna i Skåne under skånska kriget. Kopplingen mellan krig och skattfynd betonades och har sedan varit livligt diskuterad. Bolin har emellertid själv framhållit att man i några fall har övertolkat honom. Av fig. 2 framgår också med önskvärd tydlighet att 1670-talet och de norra delarna av Skåne under nyare tid är synnerligen rikligt representerade med skattfynd i förhållande till alla andra perioder. I en mycket stor del av fallen är det fråga om skatter som tidsmässigt sammanfaller med skånska kriget 1676-1679. Den största skatten från nyare tid, kv. Druvan i Malmö, innehöll 3.541 mynt inkl. guldmynt och talrar. Skattens slutmynt är 1676. Som redan Bolin påpekade kan många skatter kopplas till andra perioder med krig i Skåne.

Av ett sammanlagt dussintal skattfynd med plåtmynt innehåller fyra, Brönstad (41), Helsingborg (32), Loshult (18) och Raus (17) fler än tio plåtmynt. Loshult är platsen för den beryktade Loshultskuppen då skånska och uppenbarligen även småländska bönder plundrade en stor transport med plåtmynt 1676 under skånska kriget.

Från Skåne finns även ett stort antal hopade fynd i kyrkor, borgar och städer. De kommer från stora utgrävningar bl.a. i Lund, Helsingborg, Ystad, och Åhus.

Kenneth Jonsson

Fig. 5. Kristian V. Kristianstad. 8 skilling u.å. Präglad under svenskarnas belägring 1677-1678.

3. Övrig forskning och publicering

Vikingatid

CNS-projektet ska i framtiden enbart publiceras i PDF-format på NFG:s hemsida. Under detta år har publiceringen också inletts av bilder på samtliga mynt i redan publicerade skatter. Blekingevolymen kommer dock att tryckas på konventionellt sätt.

Hemsidan

NFG:s hemsida har fortsatt att vara en viktig länk för att på ett enkelt sätt kunna förmedla information. Statistiken visar också att många besöker hemsidan.

De flesta publikationer kommer efterhand att finnas tillgängliga i PDF-format på hemsidan. Verksamhetsberättelsen läggs fr.o.m. 2004 endast ut där liksom alla nya uppsatser. Äldre årgångar och uppsatser läggs ut efterhand. Ambitionen är att göra hemsidan till en centralplats för numismatisk forskning. I den mån det blir möjligt kommer därför även uppsatser från andra institutioner och lärosäten att läggas ut om de har ett numismatiskt tema. Under året har fem uppsatser lagts ut och totalt finns nu 24 tillgängliga på hemsidan.

NFG:s tidskrift på Internet, Myntstudier, kom ut med ytterligare tre nr under året. Artiklarna har kronologiskt behandlat romersk järnålder till nyare tid.

4. Undervisning

Numismatik ingår som ett avsnitt i grundkursen på A-nivå (mynthistorien ca 100–1700) och fr.o.m. detta år även på masternivå vid arkeologiska institutionen. Undervisningen gavs under året av Kenneth Jonsson. Forskarhandledning gavs av Kenneth Jonsson (Nanouschka Myrberg). Frédéric Elfver har under året bytt handledare till Kenneth Jonsson. I extra kurser och symposier vid institutionen, The Viking Age och Birka-Bagdad-Bysans deltog Kenneth Jonsson med föreläsningar om myntning och myntfynd. Vid Uppsala universitet hade Frédéric Elfver under höstterminen föreläsning och undervisning vid Institutionen för ABM, museologi, momentet Samlandets teori & praktik.

Inom forskarseminariet var Ivar Leimus, Tallinn inbjuden och föreläste om fynden med arabiska mynt i Estland.

Handledning vid uppsatsskrivning sker på B-D-betygsnivå i arkeologi. Uppsatserna behandlar främst vikingatida och medeltida teman. Tre uppsatser blev färdiga under året med Kenneth Jonsson som handledare.

B-uppsats

Ida Johansson, Kungen eller biskopen? En teoretisk studie baserad på myntningen i Strassburg.

Robin Lindblad, "Engelsmän & fransoser". En studie av högmedeltida engelska, irländska, skotska, flandriska och franska mynt i svenska fynd.

Staffan Lundmark, Tyska Ordens mynt. Medeltida mynt i Sverige.

5. Konferenser och andra engagemang

Stockholm, 1-2 mars. Deltagande i symposium om plundringar ordnat av Riksantikvarieämbetet (Jonsson).

Köpenhamn, 12-13 mars. Den kgl. Mønt- og Medaillesamling. Studiebesök (Jonsson).

Stockholm, 19 april. Deltagande i Vetenskapsrådets seminariedag (Myrberg).

Stockholm, 20 april. Armémuseum. Deltagande i symposium om borgar (Jonsson).

Stockholm, 23/4. Södertörns Högskola, fortsättningskurs i arkeologi. Föreläsning: Ting, text och bild: Mynt som arkeologiskt material (Myrberg).

Stockholm, 25 april. Stockholms universitet, Birka-Hedeby-Sigtuna symposium. Föredrag: Coin circulation in Birka based on the hoard evidence (Jonsson).

Danmark, Århus Universitet, 9-13 maj. Nordic TAG konferens. Föredrag: Chronos och Ananke – tiden och det oundvikliga (Myrberg).

Stockholm, 16 maj. Stockholms universitet, institutionen för Arkeologi och antikens kultur, öppet forskarseminarium (Myrberg).

Berlin, 21-22 maj. Bodemuseum, Münzkabinett. Studiebesök och öppning av on-lineutställning. Föredrag: Datenbanken und geographische Informationssysteme (GIS) als Werkzeuge der Forschung (Jonsson).

Visby, 28-29 maj. Gotlands Fornsal. Studiebesök (Jonsson).

Stockholm, 1-3 juni. Nordisk Numismatisk Unions möte (Jonsson, Larsson, Myrberg).

Visby, 2-3 juli. Studiebesök vid Gotlands Fornsal (Jonsson).